

ВЗАЄМОДІЯ ПЕДАГОГІВ З БАТЬКАМИ У ПРОЦЕСІ ВИХОВАННЯ ГУМАННОСТІ У ДІТЕЙ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ІМІДЖУ ДОШКІЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку нашого суспільства особливе значення має виховання високоморальної особистості, що спонукає вихователя до пошуку нових, оптимальних форм і методів взаємодії з батьками, адже дошкільний навчальний заклад є найпершим суспільним середовищем для дітей. Саме він забезпечує усебічний розвиток дитини, сприяє успішній соціалізації, стає надійним і авторитетним посередником між сім'єю і навколишнім світом.

Трансформація батькам позитивного педагогічного образу вихователя і трудового колективу в цілому є важливою складовою створення іміджу дошкільного закладу. Позитивний педагогічний імідж вихователя – це передовсім його небайдужість до проблем сімейного виховання, його компетентність у питаннях всебічного виховання дитини в родинному колі, його вміння порадити, допомогти, підтримати.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Перші уроки гуманності, людяного ставлення до навколишнього світу, дитина отримує в сім'ї. Різні аспекти проблеми виховання дитини в сім'ї висвітлено в працях Г.Беленької, О.Богініч, О.Бутенко, Л.Островської, М.Машовець, Т.Поніманської [6], О.Проскури, І.Рогальської та інших, наукові пошуки, що висвітлюють методику взаємодії суспільного і родинного виховання здійснено Л.Врочинською, А.Залізник [1], А.Капською, К.Крутії [4] та іншими. Довіра батьків до дошкільної установи, бажання взаємодіяти з колективом вихователів великою мірою залежить від іміджу дошкільного закладу, який створений стихійно чи цілеспрямовано у суспільній свідомості. Проблемі педагогічного іміджу присвячені дослідження і публікації В.Ісаченко [2], Т.Живаєвої [3], Н.Погрібняк [5] та інших.

Так, Н.Погрібняк переконана, що кожному дошкільному закладові його імідж потрібний для того, щоб впливати на безпосередні почуття батьків майбутніх вихованців. У формуванні іміджу дошкільного навчального закладу дослідниця виділяє „три кити” – особистість, репутацію, сутність [5, с. 10]. Усі ці складові яскраво виявляються у процесі взаємодії вихователів з родинами вихованців. Від якості співпраці залежить педагогічний імідж ДНЗ.

Ідея співпраці – одна із найпопулярніших у сучасній педагогіці. Взаємна діяльність ДНЗ і сім'ї щодо досягнення спільної мети у вихованні дітей може суттєво підвищити якість цієї роботи. Висвітлюючи питання взаємодії дошкільного навчального закладу з батьками як педагогічними партнерами, К.Крутії слушно зауважує, що зміна суспільно-економічної формації призвела до різкого зменшення ролі сім'ї у формуванні культурного досвіду дітей. Причиною цьому є різке розшарування рівня зайнятості і пов'язаного з ним

добробуту батьків. В однієї категорії батьків стало менше часу на виховання дітей, а в іншій – немає ні коштів, ні бажання [4, с. 48].

Вивчаючи проблему підготовки студентів до роботи з батьками з морального виховання дітей старшого дошкільного віку, А.Залізник у взаємодії дошкільного навчального закладу і сім'ї виділяє завдання, які вирішує педагог, принципи, якими він керується у процесі співпраці з батьками вихованців. Особливу увагу звертає на вимоги, яким повинен відповідати вихователь, а саме: мати високий рівень педагогічної культури; бути зразком моральної поведінки; вільно володіти необхідними знаннями з проблем морального виховання; володіти уміннями, що забезпечують успіх його діяльності з морального виховання старших дошкільників та їхніх батьків [1, с.11-12].

Вихованню людяності як важливої складової морального виховання дошкільників присвячена публікація Т.Поніманської, О.Козлюк, Г.Марчук. Автори зазначають, що старшим дошкільникам цілком доступні уявлення про гуманізм не як про окрему моральну якість, а як про певну моральну орієнтацію людини на свідоме, доброзичливе ставлення до себе та інших людей. А найближчі дорослі: батьки, члени родини, педагоги – відіграють вирішальну роль в усвідомленні й переживанні дитиною важливих моральних категорій серед яких доброта, співчуття [6, с.11]. Зважаючи на це, актуальною є проблема розробки програм взаємодії ДНЗ з батьками як педагогічними партнерами у моральному вихованні.

Формулювання цілей статті. Метою статті є презентація системи взаємодії педагогів з родинами вихованців у процесі виховання гуманності у старших дошкільників як важливої складової іміджу дошкільного закладу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нашим дослідженням доведено, що створення позитивного іміджу вихователя під час взаємодії з родинами вихованців у процесі морального виховання відбувається успішно, якщо цю роботу здійснювати відповідно до таких етапів: діагностично-моделюючого, просвітницько-формульовального, процесуально-активізуючого. На кожному з етапів вихователями добиралися ефективні форми роботи з батьками. А позитивний результат реалізації розробленої системи взаємодії з родинами старших дошкільників забезпечувався дотриманням низки педагогічних умов, а саме: забезпечення індивідуального підходу до дорослих членів родини, з урахуванням їхнього досвіду сімейного виховання, рівня педагогічної культури і загального рівня освіченості; усвідомлення вихователями і батьками залежності результату виховання гуманності у дітей від якості взаємодії ДНЗ і сім'ї; комплексне і доцільне використання колективних, індивідуальних, наочно-інформаційних, традиційних і нетрадиційних форм взаємодії з родинами вихованців; урахування рівнів прояву гуманності кожного вихованця, родинного мікроклімату і виховних традицій.

Так, діагностично-моделюючий етап передбачав виявлення рівня педагогічних знань у батьків, вивчення потреб і можливостей родини щодо виховання гуманності у дітей. На цьому етапі ефективними виявилися такі

форми роботи з батьками: анкетування, індивідуальні бесіди, дні відкритих дверей, вечори запитань і відповідей.

Метою просвітницько-формуального етапу було підвищення педагогічної освіченості дорослих членів родини, формування умінь виховувати гуманність у дітей. Результативними формами роботи на цьому етапі були: лекторії, тренінги, засідання круглого столу, дискусійного клубу, оформлення міні-бібліотек, розробка індивідуальних пам'яток-рекомендацій.

Метою роботи вихователів на процесуально-активізуючому етапі було залучення дорослих членів родини до активної взаємодії з педагогами ДНЗ у процесі виховання гуманності у дітей. Найбільшу активність батьків і стійкий інтерес у них до проблеми морального виховання дітей цьому етапі викликали конкурси, екскурсії, розваги, виставки спільних робіт, добродійні акції.

Щоб виявити рівень педагогічних знань у батьків, їхні потреби і можливості у питаннях виховання гуманності у дітей було проведено анкетування. Аналіз отриманих відповідей засвідчив, що найбільш проблемним аспектом сімейного виховання є виховання моральних рис особистості, зокрема гуманності. Особливо помітними виявилися протиріччя між необхідністю виховання дитини гуманною і жорстокою й агресивною реальністю, яка панує в сучасному світі, між бажаннями батьків виховати у дитини позитивні моральні якості, які допоможуть їй успішно адаптуватися до будь-якого мікросоціуму, і недостатністю елементарних психолого-педагогічних знань. Причинами цього є те, що батьки не читають спеціальну педагогічну літературу, не завжди знаходять час для консультацій у вихователя, а іноді соромляться, або ж виявляють байдужість. Переважна більшість батьків займають пасивну позицію у питанні взаємодії з дошкільним закладом. Так, 60% батьків бажали б отримувати інформацію про виховання своїх дітей лише на батьківських зборах, 80% – не хотіли б брати участь у різних формах роботи з дітьми, оскільки у них немає ні часу на це, ні спеціальної професійної підготовки.

Оскільки ефективна взаємодія з родинами можлива лише за умови безпосереднього спілкування вихователів з батьками, педагоги проводили індивідуальні бесіди на тему „Гуманістичний підхід у сімейному вихованні”, метою яких була трансляція позитивного образу дитини, адже дуже часто позитивні риси дитини залишаються поза увагою батьків, оскільки останні зосереджуються переважно на негативних проявах. Розповідаючи батькам про позитивні риси характеру, гарну поведінку дитини, вихователі тим самим засвідчували свою увагу і любов до вихованця. А це викликало у батьків довіру, симпатію до вихователя, працювало на створення авторитету й позитивного педагогічного іміджу професіонала в цілому.

З метою кращого ознайомлення вихователів із сім'ями вихованців, а батьків із педагогічним колективом у дошкільному закладі було проведено День відкритих дверей на тему „Подаруймо добринку ближньому”. Окрім традиційної екскурсії-огляду по дошкільному закладу вихователі організували і провели родинне дозвілля „Моя дружна сім'я”. У віршованій, пісенній, ігровій формах діти висловлювали своє ставлення до членів своєї родини, розповідали про стосунки у сім'ях, про любов і повагу, які там панують. Окрім того батьки

переглянули виставку дитячих малюнків, у яких був відображений вечір у сімейному колі. Малюнки досить точно відображали реальне родинне дозвілля: мама на кухні, тато – перед телевізором, або за комп'ютером, дитина сама з іграшками, сама за комп'ютером, сама дивиться мультфільми. Ці малюнки допомогли багатьом батькам зрозуміти, що дитина може почувати себе самотньою навіть якщо у неї велика, повна сім'я, члени якої зайняті виключно собою. На завершення Дня відкритих дверей кожна сім'я отримала в дарунок альбом-посібник „Мій родовід”.

Під час просвітницько-формульовального етапу вихователі проводили лекції для батьків на теми „Взаємини між батьками в сім'ї та їх вплив на моральне виховання дітей старшого дошкільного віку”, „Виховання чуйності й доброти”, „Плюси і мінуси сучасного телебачення у вихованні моральних якостей особистості”, засідання круглого столу на тему „Гуманна батьківська педагогіка” із залученням практичного психолога і юриста. Для кожної родини, з урахуванням специфіки виховної атмосфери та індивідуальних особливостей і потреб вихованця, педагоги розробляли пам'ятки-рекомендації. Неабияку роль у покращенні психолого-педагогічних знань батьків відіграла міні-бібліотека, яку створили, добираючи спеціальну літературу з проблем морального виховання, розраховану на непрофесіоналів. Ураховуючи зайнятість батьків, вихователі використовували і такі форми спілкування з родинами як „Батьківська пошта” та „Телефон довіри”. У цьому активну участь брав практичний психолог дошкільного закладу. Дорослі члени сім'ї могли в короткому записі сказати про проблему, яка виникла у процесі морального виховання дитини, запитати поради у конкретного фахівця – вихователя, практичного психолога. Телефон довіри допомагав батькам з'ясувати будь-які проблеми стосовно проявів негуманної поведінки їхніх дітей.

Збагаченню досвіду гуманного спілкування батьків з дітьми сприяло створення низки ігор і залучення батьків до участі в них. Увазі дорослих членів родини пропонувалися такі ігри: „Чарівні камінчики”, „Ласкаві діти”, „Долоньки”, „Назви себе”, „Чарівний стілець”, „Дарунок другу”.

Важливим моментом системи взаємодії вихователів із батьками було проведення тренінгів, зокрема на тему „Стимулюймо моральний вибір дитини”. Учасникам тренінгу пропонувалося розв'язати низку соціально-моральних ситуацій. У процесі розв'язання запропонованих завдань батьки починали усвідомлювати свою роль у вихованні дитини, вплив свого життєвого досвіду на взаємини з дитиною, вчилися аналізувати власну виховну діяльність і критично її оцінювати, знаходити причини педагогічних помилок і успіхів, вибирати оптимальні методи виховання гуманності у дітей.

Продовжуючи роботу на процесуально-активізуючому етапі, вихователі проводили родинне свято „Обереги нашого дитинства”, конкурс „Лицарський турнір”, спільний з батьками піший перехід екологічною стежиною „Допоможемо синичці”, добродійні акції „Пташок викликаю з далекого краю”, „Поділися іграшкою своєю”, „Подаруй книзі друге життя”, спортивну розвагу „Спритні, сильні, дужі до фізкультури небайдужі”. Під час спільного пішого переходу екологічною стежиною „Допоможемо синичці”, добродійної акції

„Пташок викликаю з далекого краю” увага батьків і дітей зосереджувалася на бережному ставленні до об’єктів природи та усвідомленні того, що природне довкілля тісно пов’язане з людиною і гармонійне співіснування з ним залежить від виваженої, грамотної і гуманної поведінки дорослих і дітей. Варто зазначити, що ці форми роботи були найбільш ефективними з огляду на педагогічно-практичну цінність та цікавими як для дорослих членів родини, так і для дітей. У ході їх проведення діти з легкістю і задоволенням конкретизували, поглиблювали і систематизували знання природничого змісту, вели себе гуманно стосовно природних об’єктів.

Метою родинного свята „Обереги нашого дитинства” та конкурсу „Лицарський турнір” було виховання важливих проявів гуманності дитини – доброти, милосердя, співчуття. До розробки сценаріїв свята і конкурсу залучалися батьки вихованців. Для них заздалегідь проводилися консультації, розподілялися між членами родини обов’язки та ролі. Так, батьки виготовляли запрошення, готували окремі номери, допомагали дітям розучувати вірші, пісні. Члени родин виявляли свою творчість, виготовляючи серветки, костюми, складаючи частівки, випікаючи солодкі гостинці. Родинне дозвілля принесло всім його учасникам велике задоволення і мало чималий педагогічний ефект.

Гуманність дитини виявляється не тільки у турботі про об’єкти природи, співчутті іншій людині, а й у повазі до результатів її праці – у бережному ставленні до предметів і речей. Для того, щоб діти зрозуміли, що ставлячись бережно до одягу, іграшок, книг, які зроблені руками дорослих, вони виявляють повагу до тат і мам, бабусь і дідусів, вихователя, педагога провели кілька акцій „Подаруй книзі друге життя”, „Поділися іграшкою своєю”. Вихователі запропонували батькам зробити ревізію книг та іграшок, які є вдома, вибрати ті з них, якими діти не користуються, оскільки з них „виросли”, і принести до дошкільного закладу. Під час акції „Подаруй книзі друге життя” вихователі разом з батьками вчили дітей ремонтувати книги. Діти, захопившись ремонтом книг, відчули себе справжніми друкарями, і почали виготовляти власні книжечки та дарувати їх один одному, батькам, молодшим дошкільникам, друзям. Проведені вихователями конкурси, свята, розваги, добродійні акції розширили кордони спілкування дорослих і дітей, наповнили його добротою, зробили їхні стосунки гуманнішими.

Висновки. З метою виховання гуманності у дітей старшого дошкільного віку, вихователями була створена система взаємодії з родинами вихованців, яка включала різноманітні форми роботи і здійснювалася поетапно відповідно до визначених педагогічних умов. Організована таким чином взаємодія дозволила підвищити педагогічну компетентність батьків, зокрема в моральному вихованні, налагодити тісну співпрацю з родинами дошкільників. А це, в свою чергу, підвищило довіру до вихователів, додало їм авторитету, працювало на створення позитивного іміджу трудового колективу і ДНЗ в цілому.

Подальші наукові розвідки стосуватимуться вивчення особливостей створення і розвитку позитивного педагогічного іміджу трудового колективу дошкільного закладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Залізник А.М. Підготовка студентів до роботи з батьками з морального виховання дітей старшого дошкільного віку: нав.-метод. посіб. / А.М.Залізник. – К.: Міленіум, 2006. – 92 с.
2. Ісаченко В.В. Формування професійно-педагогічного іміджу майбутніх викладачів вищої школи: дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.04 / Вікторія Володимирівна Ісаченко. – Одеса, 2004. – 215 с.
3. Живаєва Т. Імідж освітнього закладу та особистість керівника / Тетяна Живаєва // Дошкільне виховання. – 2002. – № 11. – С. 18-19.
4. Крутій К.Л. Освітній простір дошкільного навчального закладу: моногр. у 2-х ч. Частина перша: Концепції, проектування, технології створення / К.Л.Крутій. – Запоріжжя: ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2009. – 320 с.
5. Погрібняк Н. Створення іміджу сучасного дошкільного закладу / Ніна Погрібняк // Дошкільне виховання. – 2004. – № 11. – С. 10-11.
6. Поніманська Т.І. Виховання людяності (До Базової програми розвитку дитини дошкільного віку „Я у Світі”): метод. посіб. / Т.І.Поніманська, О.А.Козлюк, Г.В.Марчук. – К.: Міленіум, 2008. – 138 с.

АНОТАЦІЯ

Загородня Л.П. Взаємодія педагогів з батьками у процесі виховання гуманності у дітей як важлива складова іміджу дошкільного закладу. У статті представлено систему роботи педагогів з батьками у процесі виховання гуманності у дітей як важливу складову позитивного іміджу сучасного дошкільного закладу. Охарактеризовано етапи, форми і педагогічні умови взаємодії вихователів з родинами вихованців.

Ключові слова: *взаємодія дошкільного закладу і сім'ї, моральне виховання, виховання гуманності, імідж дошкільного закладу, діти старшого дошкільного віку.*

АННОТАЦИЯ

Загородня Л.П. Взаимодействие педагогов с родителями в процессе воспитания гуманности у детей как важная составляющая имиджа дошкольного учреждения. В статье представлено систему работы педагогов с родителями в процессе воспитания гуманности у детей как важную составляющую положительного имиджа современного дошкольного учреждения. Дана характеристика этапам, формам и педагогическим условиям взаимодействия воспитателей с семьями воспитанников.

Ключевые слова: *взаимодействие дошкольного учреждения и семьи, нравственное воспитание, воспитание гуманности, имидж дошкольного учреждения, дети старшего дошкольного возраста.*

SUMMARY

Zagorodnya L.P. The interaction of teachers with parents in the education of humanity in children as an important part of pre-school image. Interaction of teachers and parents during the upbringing of children humanity as a preschool educational establishment image component is given in this article. A system of teachers and parents interaction in the process of children humanity upbringing as a necessary component of modern preschool educational establishment's positive

image is analyzed in the article. The author gives a characteristic of stages, forms and pedagogical conditions of interaction between educators and children parents.

Key words: *interaction of preschool educational establishment and family, moral education, upbringing, upbringing of humanity, preschool educational establishment image, 5-year old children.*